

Rezumat non-tehnic

Introducere

În noua perioadă de programare a Uniunii Europene (2014-2020) rolul evaluării ex-ante și evaluarea strategică de mediu sunt consolidate. Evaluarea Strategică de Mediu pe baza Directivei SEA UE / 2001/42 are drept scop evaluarea impactului asupra mediului a Programul Operațional Comun HUSKROUA ENI CBC 2014-2020.

SEA a trebuit să fie efectuată în timpul pregătirii programului și trebuie să fie finalizată înainte de aprobarea și transmiterea către Comisie a programului, în scopul asigurării unei protecții corespunzătoare a mediului și de a contribui la integrarea aspectelor de mediu în pregătirea și adoptarea Programului de Cooperare Transfrontalieră HUSKROUA ENI CBC 2014-2020, cu atenție specială dedicată promovării dezvoltării durabile.

Procesul SEA la nivelul Programului HUSKROUA ENI CBC 2014-2020 a început în paralel cu elaborarea documentului programului și în conformitate cu calendarul planificat, acesta va fi finalizat înainte de adoptarea sa.

Obiectul evaluării SEA este reprezentat de Programul Operațional Comun HUSKROUA ENI CBC 2014-2020. Țările participante în Programul HUSKROUA ENI CBC 2014-2020 sunt Ungaria, Slovacia, România și Ucraina. Aria programului acoperă regiuni de bază și regiuni adiacente. Intervalul de timp al evaluării strategice de mediu a fost determinat de tendințele de dezvoltare ce pot avea efecte asupra stării mediului și posibilul impact asupra aspectelor de mediu. Intervalul de timp pentru tendințele de dezvoltare cu efecte asupra mediului și posibilul impact asupra aspectelor de mediu este perioada de programare 2014-2020 plus doi ani.

Procesul SEA este planificat și realizat în conformitate cu Directiva CE relevantă și legislațiile naționale relevante.

Procesul de evaluare strategică de mediu include următoarele:

1. Identificarea autorităților de mediu în statele partenere;
2. Declarație - Decizie dacă SEA este necesară sau nu;
3. Determinarea domeniului de aplicare și al consultării;
4. Pregătirea Raportului de Mediu;
5. Consultarea privind raportul de mediu cu autoritățile de mediu și cu publicul;
6. Integrarea recomandărilor din procesul de consultare;
7. Monitorizarea efectelor semnificative asupra mediului;
8. Informare privind Decizia;
9. Aprobarea documentului.

Raportul de stabilire a domeniului evaluării pentru Programului Operațional Comun HUSKROUA ENI 2014-2020 a stabilit problemele de mediu relevante pentru evaluarea strategică de mediu. Următoarele probleme de mediu sunt considerate relevante pentru evaluarea strategică de mediu și, prin urmare, au fost alese și grupate tematic:

- Biodiversitatea, flora și fauna;
- Aerul și schimbările climatice;
- Solul și utilizarea terenurilor;
- Ape (apele de suprafață, apele subterane);
- Peisaje și acoperirea terenurilor;
- Bunuri materiale, patrimoniul cultural (inclusiv patrimoniu arhitectural și arheologic);
- Populația și sănătatea publică;
- Consumul de energie, utilizarea surselor regenerabile, trafic și transport.

Schiță a conținutului programului

Strategia programului presupune următoarele obiective și priorități tematiche:

Obiectivul tematic 3: Promovarea culturii locale și conservarea patrimoniului istoric

Prioritatea 1: Promovarea culturii locale și a istoriei cu accent pe partea de turism.

Obiectivul tematic 6: Protecția mediului, atenuarea și adaptarea la schimbările climatice

Prioritatea 1: Utilizarea durabilă a mediului în zona transfrontalieră - conservarea resurselor naturale, acțiuni de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră și poluarea râurilor.

Obiectivul tematic 7: Îmbunătățirea accesibilității către regiuni, dezvoltarea durabilă a sistemelor și legăturilor de transport și comunicații

Prioritatea 1: Dezvoltarea infrastructurii de transport în vederea îmbunătățirii mobilității persoanelor și bunurilor.

Prioritatea 2: Dezvoltarea infrastructurii pentru tehnologiile de informare și comunicare și schimbul de informații.

Obiectivul tematic 8: Provocări comune în domeniul siguranței și securității

Prioritatea 1: Sprijinirea activităților comune pentru prevenirea dezastrelor naturale și provocate de om precum și acțiuni comune în situațiile de urgență.

Prioritatea 2: Sprijin pentru dezvoltarea infrastructurii de sănătate.

Aspectele relevante ale stării actuale a mediului și probleme de mediu existente

Biodiversitatea, flora și fauna

Pe teritoriul ariei eligibile sunt reprezentate trei regiuni biogeografice care asigură o diversitate biologică bogată a zonei. Aria eligibilă adăpostește valori de biodiversitate atât de importanță europeană cât și mondială. Plantele endemice și animalele caracteristice pentru ecosistemele Carpaților sunt componente esențiale ale biodiversității în Europa. În aria eligibilă există mai multe parcuri naționale care conservă valorile naturale, istorice și tradiționale din regiune. Importanța florei și faunei din aria eligibilă poate fi confirmată prin rețeaua bogată de arii protejate. Slovacia, România și Ungaria sunt membre UE și au inclus în legislația lor națională cadrul legal european privind protecția naturii și a biodiversității.

Biodiversitatea și patrimoniul natural se confruntă cu mai multe amenințări și efecte negative de origine antropică și naturală. Abandonarea terenurilor, degradarea habitatelor, conversia și fragmentarea, defrișările, diminuarea populației din micile așezări, industrializarea, poluarea, urbanizarea și supraexploatarea resurselor naturale, schimbările climatice și turismul de masă pot avea efecte negative asupra peisajului și asupra biodiversității în Carpați și asupra migrării animalelor.

Conflictele probabile de mediu din zonă se datorează efectelor negative de origine antropică și naturală. Biodiversitatea este amenințată de conversia habitatului, degradarea și fragmentarea din cauza industrializării, poluarea, urbanizarea, despădurirea și abandonarea terenurilor. Turismul de masă poate avea, de asemenea, un impact negativ; schimbările climatice pot contribui, de asemenea, la modificări ale peisajului.

Aerul și schimbări climatice

Caracteristicile climatice ale zonei sunt puternic determinate de topografie. Există diferențe mari între regiuni. În părțile inferioare ale zonei, clima este predominant continentală cu o cantitate mai mică de precipitații și temperaturi mai mari, comparativ cu zona muntoasă. Din cauza schimbărilor climatice din ultimii 50 de ani (1961-2012) în regiune s-a observat o încălzire semnificativă. Tendința de modificare a valorilor de temperatură și a precipitațiilor extreme va continua și în următoarele decenii. În ceea ce privește potențialul impact al schimbărilor climatice din Ungaria și Slovacia, regiunile de aici se vor confrunța cu o creștere medie sau mare; regiunile din România vor avea o creștere scăzută. Cu cât potențialul de impact va fi mai mare cu atât acțiunile de adaptare trebuie să devină mai importante pentru a se evita consecințele negative asupra economiei, populației, activelor fizice, patrimoniului cultural și asupra mediului. În ceea ce privește emisiile de gaze cu efect de seră se raportează o tendință de scădere pentru toate țările. În zonă, principalii poluanți atmosferici care influențează calitatea aerului sunt de origine antropică. Dezvoltarea și armonizarea sistemelor de monitorizare a parametrilor de mediu sunt esențiale pentru a reduce efectele dezastrelor care afectează cetățenii și ecosistemul.

Solul și utilizarea terenului

Aria eligibilă are o mare varietate de tipuri de sol ca urmare a diferitelor tipuri de peisaj. Cele mai fertile soluri din regiune se află în zonele de câmpie din bazinul Panonic și zonele înalte ale Podoliei. Degradarea solului înseamnă pierderea de sol sau de calitate a solului ca urmare a evenimentelor naturale extreme ce contribuie la aceasta, de exemplu: eroziune, inundații, alunecări de teren, în plus, aceasta este cauzată și de interacțiunile umane, de exemplu, utilizarea în mod necorespunzător a terenurilor și contaminarea. Procesele majore de degradare a solului sunt: eroziunea solului, salinizare, compactarea solului, impermeabilizarea solului, deșertificarea solului, inundații și alunecări de teren, pierderi de materie organică și contaminarea solului. Datorită acestor amenințări funcțiile solului pot fi reduse (de exemplu, filtru, tampon, bariera, habitat pentru fauna sălbatică, funcția de producție). Prin urmare, trebuie să fie avute în vedere acțiuni de monitorizare și de management adecvat al terenurilor. Producția agricolă intensivă poate conduce la degradarea solului prin exces de îngrășăminte pentru sol sau compactarea solului datorită unei supraexploatare a pământului arabil. Managementul deșeurilor este în continuare una dintre problemele majore, regiunea confruntându-se cu dificultăți în colectarea, transportul, tratarea, reciclarea și eliminarea deșeurilor. În contaminarea solului depozitarea neadecvată a deșeurilor solide, managementul deșeurilor industriale și contaminările industriale, de transport și agricole joacă un rol important.

Ape (apele subterane, ape de suprafață)

Principalul flux de apă de suprafață din regiune este râul Tisa, bazinul său acoperind întreaga suprafață a părții române și maghiare aferentă ariei programului. Cea mai parte a județelor slovace face parte de asemenea din bazinul hidrografic al Tisa. Râurile din zonă au o importanță deosebită, ele fiind utilizate în diferite moduri, de exemplu pentru furnizarea de apă pentru agricultură sau industrie, deversare de ape urbane sau ape uzate industriale, în minerit, navigație sau producerea de energie. Râurile reprezintă surse de risc de mediu pentru populație și natură din cauza poluării și inundațiilor.

În ultimii 150 de ani, creșterea influenței umane asupra bazinelor hidrografice a cauzat probleme grave de mediu legate de calitatea apelor (poluare) și cantitatea acestora (inundații). Râurile din regiune sunt supuse amenințărilor de poluare de către municipalități și localitățile urbane, de către agricultură, industrie și minerit. Sistemele de protecție în caz de inundații sunt dezvoltate la scară largă, conținând diguri de protecție împotriva inundațiilor, canale și facilități externe de stocare a apei sau regularizări îndiguite; cu toate acestea, există probleme cu starea fizică și înălțimea digurilor. Prin urmare, au fost înregistrați pași în direcția construirii sistemelor de avertizare timpurie și de monitorizare transfrontalieră precum și a întocmirii planurilor de management, însă evoluțiile viitoare sunt esențiale pentru siguranța regiunii în caz de inundații și de probleme de mediu. Principalele motive pentru poluarea apelor subterane sunt agricultura intensivă și creșterea animalelor, insuficienta colectare a apelor uzate și lipsa tratării acestora la nivel municipal, locuri de eliminare a deșeurilor inadecvate, utilizarea terenurilor urbane și insuficienta epurare a apelor uzate de la întreprinderile industriale.

Bunuri materiale, patrimoniul cultural

Patrimoniul cultural din Carpați este unic și important în Europa, având în vedere complexitatea acestuia în stiluri și efecte. Această regiune păstrează componente ale arhitecturii și artei populare europene, conservate în mare parte conform originilor sale. A

fost recunoscut faptul că patrimoniul natural și cultural, inclusiv obiceiurile și tehnologiile tradiționale specifice zonei constituie atuuiri esențiale pentru turism, la care se adaugă și partea estetică a mediului. Posibilele conflicte au apărut din agravarea stării clădirilor istorice, acestea având o valoare ridicată în regiune putând fi surse importante pentru turism și conservarea patrimoniului.

Populația și sănătatea publică

Teritoriul ariei eligibile este de aproximativ 83.000 km², reprezentând zona transfrontalieră dintre Ucraina, Slovacia, România și Ungaria. Cele 10 județe care formează aria eligibilă numără peste 8 milioane de locuitori. Șomajul este o problemă socială importantă a acestei regiuni. Infrastructura de sănătate și socială insuficientă împiedică dezvoltarea socio-economică și contribuie la răspândirea problemelor de sănătate și a bolilor, astfel, împiedică dezvoltarea durabilă a regiunii în viitor. Din cauza condițiilor economice nefavorabile (șomaj sau PIB), a fost observată o tendință de migrație negativă în județele maghiare, slovace și române. Doar județele din Ucraina înregistrează o migrare pozitivă. Starea infrastructurii comunale în regiune are deficiențe grave și, de asemenea, există mari diferențe între diferitele județe ale ariei eligibile. Zonele de dezvoltare ale municipiilor împreună cu creșterea infrastructurii de transport au contribuit la degradarea sănătății publice; în special, impactul zgomotului și al emisiilor poluante joacă un rol important în marile orașe și în localități.

Consumul de energie, utilizarea surselor regenerabile, trafic și transport

Producția de energie din regiune se bazează în principal pe combustibilii fosili, urmată de domeniul nuclear, energia hidroelectrică și surse regenerabile de energie. Combustibilii fosili utilizați pentru încălzirea casnică sunt petrolul și gazele naturale importate, la care se adaugă lemn și cărbune. Regiunea are importanță geo-strategică datorită conductelor de petrol și gaze naturale care traversează teritoriul către Europa de Vest. Datorită infrastructurii și stării financiare deficitare a zonei răspândirea tehnologiilor eficiente energetic, utilizarea energiilor regenerabile și a tehnicilor de mediu (de exemplu, colectarea selectivă a deșeurilor sau tratarea apelor reziduale) este limitată. Cea mai mare ponderea a utilizării energiei din surse regenerabile aparține României și cea mai mică Ucrainei. Infrastructura de transport înregistrează o densitate și o calitate diferită în județele ariei eligibile. În toate țările s-au înregistrat evoluții în ultimii ani în direcția îmbunătățirii infrastructurii; cu toate acestea, sunt necesare investiții suplimentare. Infrastructura TIC este mai puțin dezvoltată în aria eligibilă, comparativ cu țările europene, în special în regiunile muntoase.

Caracteristici de mediu care pot fi afectate în mod semnificativ

Întrucât aria programului are multe valori naturale protejate de interes național și internațional precum și ape de suprafață și subterane transfrontaliere sensibile la contaminare, astfel de zone pot fi susceptibile de a fi afectate de proiectele viitoare. Având în vedere că în această fază obiectivele, prioritățile și zonele de implementare ale programului nu sunt clare, efectele probabile cu impact considerabil asupra mediului sunt luate în considerare, acordându-se o atenție deosebită pentru acei factori ce vor fi înregistrați pe durata fazelor de planificare și implementare.

Obiectivele protecției mediului și importanța efectelor asupra mediului ariei programului

Analiza SEA a identificat politicile și legislațiile de mediu cheie în ceea ce privește interacțiunea mediului cu Programul HUSKROUA ENI CBC 2014-2020. Politica cadru poate influența alegerea problemelor de mediu și a obiectivelor corespunzătoare. Pe baza politicii de mediu cadru identificate, au fost stabilite obiectivele de mediu relevante pentru fiecare problemă de mediu. Programul HUSKROUA ENI CBC 2014-2020 a fost evaluat din punctul de vedere al obiectivelor de mediu și al întrebărilor de ghidare derivate.

Efectele Programului HUSKROUA ENI 2014-2020 au fost determinate de specificul programului și tipurile de acțiuni planificate, având natură cumulativă în conformitate cu criteriile Directivei Europene 2001/42 / CE privind evaluarea efectelor anumitor planuri și programe asupra mediului - Anexa II. Obiectivele tematice și prioritățile prezintă provocările cu care se confruntă aria eligibilă, oferind oportunități pentru proiecte și alte activități legate de patrimoniul cultural, protecția mediului, atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea, îmbunătățirea accesibilității, siguranței și securității. Programul este în concordanță cu alte planuri și programe. Sustenabilitatea mediului a fost luat în considerare ca un principiu orizontal în timpul pregătirii programului.

Programul abordează o gamă largă de provocări și probleme de mediu. Obiectivele programului probabil vor afecta apa, solul, flora și fauna, aerul și clima, populația (în calitatea vieții, stării de sănătate) sau patrimoniul cultural. Cu toate acestea, efectele menționate sunt dominant pozitiv, astfel ele pot contribui la schimbări pozitive în starea actuală a mediului. Efectele pozitive ale acțiunilor și a intervențiilor vor fi resimțite în principal pe termen mediu și lung (scăderea emisiilor de gaze cu efect de seră de exemplu, menținerea biodiversității), cu toate acestea, sunt posibile și rezultate pe termen scurt (de exemplu scăderea emisiilor din trafic va conduce la o calitate mai bună a aerului). Efectele negative pot apărea doar în cazul unor evoluții ale infrastructurii.

Îmbunătățirile planificate (de exemplu, construirea sau modernizarea unor drumuri și piste pentru biciclete transfrontaliere; dezvoltarea destinațiilor turistice sau a infrastructurii de prevenire a inundațiilor) pot contribui la îmbunătățirea calității vieții sau la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, având astfel efecte pozitive pe termen lung. Efectele sinergice și cumulative ale activităților programului vor contribui la îmbunătățirea condițiilor de mediu din regiune. Amploarea și extinderea spațială a efectelor vor varia în funcție de obiectivele, prioritățile și acțiunile ce se vor realiza și vor afecta diferite zone geografice ale ariei eligibile și populația.

Pe baza informațiilor actuale obiectivele programului și activitățile planificate nu vor avea efecte transfrontaliere negative semnificative asupra mediului.

Măsurile preconizate pentru prevenirea, reducerea și pe cât posibil, compensarea oricăror efecte negative semnificative asupra mediului prin implementarea programului

Programul HUSKROUA ENI CBC 2014-2020 sprijină obiectivele Strategiei Europa 2020 prin obiectivele sale care privesc protecția mediului, atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea, dezvoltarea transportului durabil și de gestionare a dezastrelor.

Printre priorități, gestionarea sustenabilă a deșeurilor și a apelor uzate, utilizarea durabilă a resurselor naturale, eficiența energetică și acțiunile de prevenire a dezastrelor sunt de o importanță deosebită. Durabilitatea este întărită de mai multe intervenții în domeniile precum protecția peisajului, adaptarea la schimbările climatice, monitorizarea mediului, sisteme de transport ecologice și acțiuni de sensibilizare. Prin toate aceste obiective și priorități este avută în vedere o dezvoltare durabilă integrată a ariei eligibile prin intermediul cooperării comune. Evaluarea globală a Programului HUSKROUA ENI CBC 2014-2020 este pozitivă fiind posibilă o îmbunătățire a stării mediului. Efecetele semnificative probabile asupra mediului au fost calculate la nivelul priorităților programului. Ca urmare a acestui fapt, s-au prezentat măsuri indicative pentru a preveni, a reduce și pentru a compensa cât mai mult posibil efectele nocive considerabile asupra mediului, în cazul fiecărui priorități.

Prezentare a motivelor de selectare a alternativelor abordate

În cazul în care este necesară evaluarea strategică de mediu prin Directiva 2001/42 / CE, trebuie întocmit un raport de mediu cu alternative rezonabile, ținând seama de obiectivele și domeniul geografic de aplicare al programului identificat, descris și evaluat.

Motivele pentru alegerea alternativelor au fost justificate iar alternativele au fost evaluate. Practic alternativele cuprind proiectul elaborat în mod treptat al programului și "opțiunea zero" (non-implementarea programului). Prin urmare, starea mediului în aria programului a fost analizat "cu și fără" punerea în aplicare a programului.

Indiferent de punerea în aplicare sau non-implementarea programului o Strategie intermediară a Programului a fost, de asemenea, analizată.

Măsuri de monitorizare

Efectele de mediu semnificative ale implementării planurilor și programelor vor fi monitorizate pentru a se identifica într-un stadiu incipient efectele adverse neprevăzute, și pentru a fi în măsură să fie luate măsuri adecvate de remediere. Sistemul de monitorizare propus se bazează pe obiectivele de mediu specificate. Ca și regulă generală în scopul evitării confuziei și dublării, indicatorii propuși pentru documentul de programare au fost analizați mai întâi din punct de vedere al mediului, dacă aceștia sunt relevanți pentru problemele de mediu, obiectivele de mediu și întrebările directoare. Raportul de mediu propune indicatori suplimentari de mediu în cazul acestor obiective de mediu care nu sunt acoperite de indicatorii programului. Indicatorii de mediu sunt sugerați în contextul raportului de mediu iar rezultatele monitorizării acestora sunt sugerate a fi publicate pe site-ul programului.

Sistemul de indicatori SEA propus cuprinde următorii indicatori (numele indicatorului și tipul indicatorului R-JOP indicator de rezultat, O-JOP indicator de realizare, I- indicator propus de SEA):

Suprafata protejată cu o stare mai bună de conservare (ha) - O (OT6 P1)

Creșterea suprafeței medii a parcelelor de teren non-fragmentate - I

Creșterea capacității în domeniul protecției mediului și a atenuării schimbărilor climatice (fundamentat pe studii de bază, intermediare și finale) pentru actorii cheie: direcții de apă, ONG-urile relevante, instituții, autorități - R (OT6 P1)

Numărul de participanți activi la evenimentele de schimburi de experiență, campanii de sensibilizare și programe educative - O (OT6 P1)

Numărul de linii de transport public cu o îmbunătățire a nivelului serviciilor ca urmare directă a suportului din partea programului - O (OT7 P1)

Numărul organizațiilor implicate în gestionarea dezastrelor - O (OT8 P1)

Numărul populației deservită de sistemele de prevenire îmbunătățite (număr de cetățeni) - R (OT8 P1)

Progrese în gestionarea site-urilor contaminate (exprimate prin etape ale gestionării și nu prin ținte stabilite unde este cazul) - I

Numărul locațiilor industriale/contaminate revitalizate sau cultivarea terenurilor ce au găzduit depozite de deșeuri sau proiecte care promovează dezvoltarea agriculturii cu puternic accent ecologic - I

Generarea de deșeuri municipale (deșeuri municipale solide (DMS) kg / cap de locuitor) - I

Ratele de reciclare a deșeurilor municipale (rata de deșeuri municipale reciclate declarată în procent din suma totală generată) - I

Indicele de exploatare a apei (WEI) - I

Numărul de deșeuri, ape uzate sau intervenții de eficiența energetică sau de producere a energiei din surse regenerabile - O (OT6 P1)

Număr de proiecte care vizează cooperarea în domeniul protecției peisajului, management și planificare - I

Numărul de acțiuni de sensibilizare cu privire la protecția peisajului natural și cultural - I

Numărul de acțiuni de promovare a refolosirii deșeurilor și a suprafețelor ce au găzduit depozite de deșeuri sau a terenurilor ecologizate - I

Rata de deșeuri colectate selectiv de către populație - I

Numărul organizațiilor care folosesc sprijinul Programului pentru promovarea culturii locale și conservarea patrimoniului istoric - O (OT3 P1)

Numărul de site-uri culturale și istorice îmbunătățite ca o consecință directă a sprijinului Programului - O (OT3 P1)

Mărimea populației deservite de îmbunătățirea serviciilor de sănătate și a serviciilor sociale aferente (număr de cetățeni deserviți) - R (OT8 P2)

Servicii medicale îmbunătățite cu efect transfrontalier (servicii) - O (OT8 P2)

Numărul de acțiuni care vizează creșterea ratei populației conectată la stații de tratare a apelor reziduale - I

Numărul de acțiuni care vizează îmbunătățirea calității apei potabile - I

Consumul de energie al gospodăriilor pe metru pătrat - I

Ponderea energiei din surse regenerabile în consumul total de energie (%) - I.